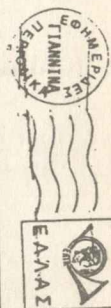

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1997

Η ιστορία διδάσκει

Ο δρόμος της ανάπτυξης των Ιωαννίνων περνάει από το Πωγώνι

Ιστορικά, τα Γιάννενα αναπτύχθηκαν όταν δεν υπήρχαν τα σημερινά συμβατικά σύνορα με την Αλβανία. Η περίοδος αυτή είναι μια εποχή ακμής του εμπορίου στα Γιάννενα και ο δρόμος από τα Γιάννενα προς Αργυρόκαστρο, Αγίους Σαράντα, Αυλώνα, ήταν δρόμος μεγάλης κινήσεως. Άνθρωποι και αγαθά μεταφέρο-

νταν με κάθε μέσον από τα άλογα, τις άμαξες και αργότερα τα αυτοκίνητα από και προς τις προαναφερθείσες πόλεις και τις περιοχές. Ο παλιός δρόμος από Γιάννενα προς Δερόπολη που περνούσε από τον κάμπο του Ξηροβάλτου ήταν ένας από τους κύριους δρόμους του Βιλατίου Ιωαννίνων, γι' αυτό και στο Χάνι Ξηροβάλ-

του εισπράτονταν ειδικά τέλη διελεύσεως. Αξιολογώντας η τότε Διοίκηση την σημασία αυτού του δρόμου για την ανάπτυξη των Ιωαννίνων, άρχισε από το 1869 την κατασκευή του αμαξιτού δρόμου Ιωαννίνων-Αγίων Σαράντα. Και ο δρόμος αυτός **Συνέχεια στην 4η σελ.** έφερε πλούτο

Οι τελικές προτάσεις συνενώσεως κοινοτήτων στο Πωγώνι

Στην ανακοίνωση του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δημόσιας Διοίκησης για τις συνενώσεις η επαρχία Πωγωνίου διαχωρίζεται σε Δήμους και Κοινότητες ως εξής:

♦ **Δήμος Άνω Πωγωνίου:** περιλαμβάνει τις κοινότητες: 1/Αγίου Κοσμά, 2/Βασιλικού, 3/Κακολάκκου, 4/Κάτω Μερόπη, 5/Κεφαλόβρυσο, 6/Μερόπη, 7/Παλαιοπύργου, 8/Ρουσιός, 9/Ωραιοκαστρου, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται το ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ.

♦ **Δήμος Δελβινακίου:** περιλαμβάνει τον Δήμο Δελβινακίου και τις κοινότητες: 1/Αγίας Μαρίνης, 2/Αργυροχωρίου, 3/Βήσσανης, 4/Καστανής, 5/Κερασόβου, 6/Κρυονερίου, 7/Κτισμά-

των, 8/Λίμνης, 9/Μαυροπούλου, 10/Ορεινού-Ξηροβάλτου, 11/Περιστερίου, 12/Ποντικατών, 13/Στρατινίστης, 14/Τεριαχίου, 15/Φαραγγίου, 16/Χαραυγής, οι οποίες καταργούνται. Έδρα του δήμου ορίζεται το ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ.

♦ **Κοινότητα Πωγωνιανής** (Διευρυμένης): αποτελούμενη από τις κοινότητες: 1/Δολού, 2/Δρυμάδων, 3/Πωγωνιανής, 4/Σταυροσκιαδίου οι οποίες καταργούνται. Έδρα της κοινότητας ορίζεται η ΠΩΓΩΝΙΑΝΗ.

♦ **Κοινότητα Λάβδανης** (Διευρυμένη) αποτελούμενη από τις κοινότητες: 1/Λάβδανη και 2/Δημοκορίου, οι οποίες καταργούνται. Έδρα της κοινότητας ορίζεται η ΛΑΒΔΑΝΗ.

Το μπάζωμα της λίμνης Ζαραβίνας

Σε τμήματα του δρόμου Καλπάκι-Χάνι Δελβινάκι και κοντά στη Λίμνη Ζαραβίνας, άρχισαν κάποιες χωματουργικές εργασίες, διαπλατύνσεις του δρόμου. Η εργοληπτική εταιρεία σε τμήμα της όχθης της λίμνης έριξε μπάζα εκσκαφών, αλλοιώνοντας την φυσιογνωμία του περιβάλλοντος της λίμνης. Ήταν μια εύκολη λύση για τον εργολάβο αλλά η ζημιά άρχισε. Παρότι η ενέργεια αυτή καταγγέλλθηκε με δημοσιεύματα σε Γιαννιώτικη εφημερίδα οι αρμόδιοι δεν απάντη-

σαν. Αλλά και κανείς από τους φορείς της επαρχίας μας που τόσο «ενδιαφέρονται» για το νομικό καθεστώς της λίμνης δεν ευαισθητοποιήθηκε να κάνει μια διαμαρτυρία. Η λίμνη Ζαραβίνας είναι ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα NATURA 2000 ειδικής προστασίας και διαχείρισης.

Και το γεγονός αυτό αποδεικνύει πως η περιοχή μας είναι απροστατευτή και ουδείς ενδιαφέρεται για την τύχη του περιβάλλοντός μας.

ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΩΣΕΙΣ

*Το χωριό πέθανε - Γεια σας χωριανοί
Η τελευταία ταυτότητα των χωριών μας στις
Αδελφότητες και στους Συλλόγους
Η συσπείρωση και η ενίσχυσή τους είναι η
απάντηση για να μην σθήςει παντελώς το ΟΝΟΜΑ*

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Μια παραδοσιακή περιβαλλοντική αγωγή

Μάθημα για δασολόγους και προέδρους κοινοτήτων

Επειδή οι σύγχρονοι δασολόγοι και δασικοί που επέπεσαν στα δάση δρυός του Πωγωνίου σαν... «νοικοκυρέοι» και τα ξεπουλάνε σε συνεταιρισμούς και ιδιώτες σε καρβουνιάρηδες και έμπορους, μας περνούν για απαίδευτους ξυλοσχίστες, θα τους δώσουμε μερικά «στοιχεία περιβαλλοντικής αγωγής», όπως τα μάθαιναν οι πρόγονοί μας, παραδοσιακά και όπως τα μολόγησε η γιαγιά Ανέστω:

«Όταν πήγαμε, νύφη εγώ στο καινούργιο μου νοικοκυριό, για πρώτη φορά στο δικό μας «κουρί» να κόψουμε κλαδί για τα γίδια με την πεθερά μου, εκείνη μου είπε: «τα μικρά δεν θα τα κόβεις. Θα τα καθαρίσουμε για να δουν ήλιο να μεγαλώσουν για να βγάλουν κλω-

νάρια του χρόνου, και τον άλλο, νάχουμε να κόψουμε κλαδί. Από τα μεγαλύτερα θα κόβεις κλωνάρια. Ποτέ την κορυφή. Εφέτος θα κόψουμε εδώ σε αυτό το πλάι. Του χρόνου δεν θα κόψουμε εδώ, θα το αφήσουμε να κλαρώσει. Θα κόψουμε στο άλλο πλάι. Τα κλωνάρια που θα κόβεις να είναι μικρά,

λιανόξυλα και να έχουν φύλλα. Να καθαρίζεις τα δέντρα και να αφήνεις κανένα «τσάταλι» για να μπορούμε τα άλλα χρόνια να αναβαίνουμε και να κόβουμε κλαρί πιο ψηλά». Αυτά έλεγε η πεθερά για να τ' ακούσει η νύφη! Αλλά και για την ξύλευση. «Όταν κόβουμε ξύλα δεν κόβουμε ποτέ βα-

κούφικα. Κόβουμε όπου ήταν πυκνά για να αραίωνουν, να μεγαλώνουν τα άλλα. Κόβαμε τα στραβά και κούφια και παίρναμε όλα τα ξύλα. Χοντρά, φουροξύλα, λιανά και τσάκνα. Αν ήταν η εποχή για κλαδί παίρναμε και το κλαδί. Κάθε ένα για κάθε δουλειά. Για το τζάκι, το φούρνο, για τα γίδια, τη γάστρα και για τσάκνα να βλέπουμε να πλέκουμε τα βράδια δίπλα στο παραγώνι. Τα πολύ ίσια και καλά δένδρα τα σημαδεύαμε, δα μπορούσαν να κόψουν για τα σπίτια και τις καλύβες. Τα κόβαμε το Φλεβάρη λίγες μέρες μετά τη χύση του φεγγαριού. Από αυτά βγάλαμε γρέντες για καβαλαρηδες και ψαλίδες στις σκεπές των

Συνέχεια στην 2η σελ.

ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΟΣΙΑΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Συνέχεια από την 1η σελ.

σπιτιών. Αυτά τα ξύλα έλεγαν πως δεν σαπίζουν ούτε σαρακιάζουν.

Τα χοντρά όταν χρειάζονταν έρχονταν οι σαρτζήδες από τη Δερόπολη. Τα κομμάτιαζαν ανάλογα με το μέκος, από μασχάλη σε μασχάλη. Χωρίζαν εκείνα που ήταν καθαρά, για πρέκια, κατωκάσια, κάσες και τα πιο μεγάλα για να βγάλουν σανίδες δρόνιες για πορτόφυλλα, πατώματα, κασέλες, βαρέλια και άλλα χρήσιμα ξύλα. Και οι σιδεράδες που έβγαζαν κάρβουνα για τα καμίνια τους έκαναν καρβουνιάρικα με ξύλα από δέντρα που καθαρίζαν, στραβά, πεσμένα, ξεκλημισμένα. Ποτέ δεν έρχιναν καλά δένδρα. Κόβαμε όσα μας χρειαζόνταν και πάντοτε σκεφτόμασταν να έχουμε και του χρόνου και τον άλλο χρόνο για μας στο σπίτι, για τα καινούργια σπιτία και για τα ζώα μας. Και εμείς μεγαλώναμε μαζί με τα δέντρα και τα γνωρίζαμε ένα-ένα στον τόπο που πηγαίναμε για ξύλα και κλαδί.

Και στα βακούφικα όποιος ξεστράτιζε και έκοβε, έπεφτε η οργή του Θεού και κάτι πάθαινε στο σπίτι του. Ένας μια φορά έδειξε με το δάκτυλο να κόψουν σε βακούφικο και του κουλάθηκε το χέρι. Άλλοι έπαθαν άλλα κακά».

Αυτά μας είπε η γιαγιά Ανέστω και μεις τα καταγράψαμε για κείνους που μας θεωρούν απαί δευτους και μας λοιδωρούν όταν γράφουμε για τα δάση δρύος του Πωγωνίου. Η παράδοση μας φέρει από παλιά μια περιβαλλοντική αγωγή που είναι η περιβαλλοντική μας συνείδηση και έμεινε σαν ένα ακόμη στοιχείο του λαϊκού μας πολιτισμού. Τα δάση μας με τις βελανιδιές και τα άλλα δέντρα είναι το στολίδι του τόπου μας, όπως τα στολίσια στην Πωγωνήσια φορεσιά. Είναι όλα εκείνα που συνθέτουν τον λαϊκό μας πολιτισμό. Αυτά μας έμειναν.

Κων. Χρ. Κωστούλας

Ποίηση

ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ

Ροζάλια
ο Πέτρο Λούκας
παίζει το κλαρίνο

Μνήμη μπροστά
και μνήμη πίσω.

Μοιρολογάει
κι αγάι ο άνεμος
στο Δελβινάκι.

Ανοίγουν τα λιθάρια
γύρω,

σειείται η γης

και να η κυρά
η Πέτραίνα,

Δευτέρας νύφη

ορθώνεται, βγαίνει
απ' το μαύρο χόμα,

σβάζει τον κλαρίνο
τη φωνή

κι εκείνη πάλι πέτρα.

Ραγισμένοι
μ' άκριντο κλαρίνο
ο Πέτρος

τραβάει για τον Αι Θανάση

Εκεί θα παίξει για τους άλλους.

Βασίλης Νιτσιάκος
Από τη συλλογή «Απέκει»

Αντώνης Ελ. Παππάς

Στις 17 του Οκτώβρη που μας πέρασε η οικογένεια του Αντώνη Ελ. Παππά, τέλεσε στο Ξηρόβαλτο επιμνημόσυνη δέηση για τα τρία (3) χρόνια από τον θάνατό του.

Τον Αντώνη δεν τον ξεχάσαμε, θα τον θυμόμαστε, γιατί ο Αντώνης έφυγε νέος, ήταν άτυχος, δεν πρόλαβε μετά τη σύνταξη του να χαρεί τους κόπους του και το όμορφο σπίτι του που έφτιαξε τελευταία στο χωριό. Ο ήρεμος χαρακτήρας του και η καλосύνη που τον διέκρινε ήταν τα φυσικά χαρίσματα της ευγενικής ψυχής του.

Αγαπητέ μας Αντώνη, μπορεί να μη χόρτασες τη γενέθλια γη σου, όσο θα ήθελες, τη στερήθηκες, αυτή όμως σε κέρδισε για πάντα.

Κ.Ζ.Φ.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Περιοδική Έκδοση για τους Πωγωνήσιους

ΕΔΡΑ: Πωγωνιανή
Ιδιοκτήτης-εκδότης-διευθυντής:
Κων. Χρ. Κωστούλας

Διευθύνσεις επικοινωνίας:
Πωγωνιανή (Τ.Κ. 44005), τηλ. 0657-31333
Ιωάννινα-Οπλ. Πουτέστη 16 (Τ.Κ. 45332),
τηλ. 0651-70485

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΠΕ»
Πέραμα Ιωαννίνων

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

Συγχαίρουμε θερμά την Ευρυδική Κολέφα, εγγονή του Σοφοκλή Κολέφα από το Δολό που πέτυχε στην Σχολή Χημικών Μηχανικών του Πολυτεχνείου Πάτρας.

Οι θείοι

Μανώλης και Φωφώ Κολέφα

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Συγχαρητήρια στην ανηψιά μου Κλαίρη Ν. Καρυωτάκη, εγγονή του Β. Κουτσαβέλη, για την αποπεράτωση των σπουδών που έκανε με υποτροφία στο SURREY Αγγλίας για την απόκτηση Master.

Οικογένεια Εμμανουήλ Κολέφα
...

Τον αγαπημένο μου φίλο και συγχωριανό Παύλο Αθ. Παλούκα, καθηγητή και συγγραφέα, συγχαίρω θερμά για την έκδοση του βιβλίου του χωριού μας «Ποντικάτες». Είναι άξιος κάθε επαίνου.

Αντώνιος Φ. Έξαρχος

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ
0657

ΟΤΕ Δελβινάκιου	22399
	22121
	22139
ΔΕΗ Δελβινάκιου	22211
Ταχ. Βήσσανης	71249
Ταχ. Δελβινάκιου	22244
Ταχ. Πωγωνιανής	31210
Δημόσιο Ταμείο	22246
Συμβολαιογραφείο	22198
Ιερά Μητρόπολη	22203
Κυνηγετικός Σύλλογος	22359
Κέντρο Υγείας	22222
Δελβινάκιου	22540, 22541
Φαρμακείο Δελ.	22525
Φαρμακείο Κεφ/σου	41012
Ιατρείο Βασιλικού	41300
Ιατρείο Βήσσανης	71366
Ιατρείο Κερασόβου	22112
Ιατρείο Κεφαλ/σου	41586
Ιατρείο Κτισμάτων	51201
Ιατρείο Πωγωνιανής	31203
Αστυνομία Δελ/κίου	22216, 22365

Αστυνομία Βήσσανης	71243
Αστυνομία Καστανής	61270
Αστυνομία Κεφ/σου	41216
Αστυνομία Κτισμάτων	51292
Αστυνομία Πωγ/νής	31201

Ελεγχος Διαβατηρίων	51230
Κακαβιάς	51210
Τελωνείο Κακαβιάς	51210
Δασονομείο	22208
Φυλάκιο Κακαβιάς	51300
Φυλάκιο Δρυμάδων	31344

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

— Απεβίωσε στις 24 Οκτωβρίου στα Γιάννινα η Ανδρονίκη Λάβαρη, 80 ετών, χήρα Θεμιστοκλέους μητέρα του δασονόμου Δημ. Λάβαρη και κηδεύτηκε στην γενέτειρά της Ορειόκατρον.

— Απεβίωσε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στον Παλαιόμυρνο η Όλγα Χαστά του Ευαγγέλου, 86 ετών.

— Απεβίωσε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην γενέτειρά του Πωγωνιανή ο Δημήτριος Καπάς, 95 ετών.

— Απεβίωσε στη Στρατινίστα και κηδεύτηκε στο Περιστέρι ο Θεοδ. Κοτσίανης.

Ο δρόμος Καθηνακίου-Χάνι Δελβινάκιου

Σε τμήματα του δρόμου Χάνι Δελβινάκι-Κακαβιά, άρχισαν κάποιες χωματουργικές εργασίες διαπλατύνσεις του δρόμου και βελτισίωσης της χάραξης. Ειδικά, τελευταία άνοιξαν και το μέτωπο από Χάνι Δελβινάκι μέχρι λίμνη Ζαραβίνας.

Ο μικρός αριθμός των μηχανημάτων που δουλεύουν και ο βραδύς ρυθμός εκτελέσεως του έργου δείχνουν πως για πολύ χρόνο και σ' αυτό το κομμάτι θα έχουμε ανακάτωμα των χωμάτων όπως συμβαίνει και στο

τμήμα Χάνι Δελβινάκι-Κακαβιά που ανακατεύουν τα χώματα πέντε χρόνια.

Από το 1987 που ανακοινώθηκε η κατασκευή του δρόμου Καθηνακίου-Κακαβιάς, δηλαδή για δέκα χρόνια δεν έχει τελειώσει ούτε 10 μέτρα δρόμου και δεν έχει κατασκευασθεί κανένα μεγάλο τεχνικό έργο. Η νέα γέφυρα των Αγίων που προβλέπεται δεν αναφέρεται σε κανένα πρόγραμμα μέχρι το 1999. Ούτε μελέτη. Αυτή είναι μέχρι σήμερα η κατάσταση.

Το LEADER... κοιμάται!

Κοντά ένα χρόνο κλείνει η διαδικασία για το πρόγραμμα Leader II και η τελική επιλογή των προτάσεων δεν έχει ολοκληρωθεί.

Στο στάδιο αυτό βρίσκονται στην Περιφέρεια Ηπείρου οι ενστάσεις σε δεύτερο βαθμό κρίσεως. Τρία χρόνια πέρασαν από τότε που ανακοινώθηκε το πρόγραμμα Leader II και ακόμη δεν μπήκε το νερό στ' αυλάκι. Τα προγράμματα Leader είναι τα μόνα που άγγιξαν την επαρχία μας και είναι γνωστά. Δεν γνωρίζουμε βέβαια τα...άγνωστα άλλα προγράμματα που τα χειρίζονται άλλοι ίσως για...λογαριασμό μας!

Περιμένοντας το Leader II απλώς για ενημέρωση.

Άρχισαν οι βροχές

Μετά από μια περίοδο ανομβρίας του Σεπτεμβρίου, ο Οκτώβριος είχε αρκετές βροχές που χαρακτηρίστηκαν ευεργετικές. Παρατηρήθηκαν μάλιστα τον Οκτώβριο και χαμηλές θερμοκρασίες για λίγες μέρες οι οποίες έφτασαν κοντά στο μηδέν. Ο χειμώνας βέβαια είναι μπροστά. Να δούμε πως θα δουλέψει εφέτος η φύση. Πολλοί προβλέπουν βαρύ χειμώνα. Θα δούμε!

Δρυμάδες: Πάλι στο...μηδέν

Καμία εξέλιξη στο θέμα του ανοιγματος του Τελωνείου Δρυμάδων ούτε καν Τελωνειακού Σταθμού, ούτε ακόμη ελεγχόμενου φυλακίου εισόδου-εξόδου!

Και καμία διαδικασία δεν κινείται, ούτε καν για μελέτες, για την υλοποίηση όσων περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα του ΥΠΕΧΩΔΕ για έργα δρόμων, κτιρίων, γεφυρών ύψους 1.5 δισεκατομμυρίων!

Αυτά μέχρι τώρα. Παραμένει στο μηδέν!

Νέο Πωγωνήσιο κατάστημα στα Γιάννινα

Νέο Πωγωνήσιο κατάστημα άνοιξε στα Γιάννινα στην οδό Κοραή. Είναι το κατάστημα της Ελένης Γιάννου από την Χαραυγή με λευκά είδη και παραδοσιακές στολές παραγωγή της βιοτεχνίας τους στη Χαραυγή καθώς και εισαγόμενα είδη.

Ευχόμαστε και μεις καλές δουλειές.

ΤΑ ΧΑΡΑΤΣΙΑ ΤΟΥ ΤΣΙΠΟΥΡΟΥ...

Αυτή η υπόθεση της φορολογίας του τσίπουρου εξελίχθηκε σε μια επαχθή γραφειοκρατική διαδικασία, η οποία γίνεται χειρότερη επειδή έπεσε στα χέρια της συνεχνίας των Τελωνειακών. Ποιος είπε πως η φορολογία είναι 100 δρχ. το κιλό; Το σύνολο των επιβαρύνσεων ξεπερνάει τις 200 δραχμές. Μέσα σ' αυτές είναι και το συντεχνιακό χαράτσι κάποιου ταμείου εκτελέσεως τελωνειακών εργασιών! Για μια γραφική εργασία δέκα λεπτών, οι τελωνειακοί εισπράττουν **ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ** διανεμητικού λογαριασμού 6.000 (έξι χιλιάδες) δραχμές. Αυτοί οι άνθρωποι φαίνεται πληρώνονται μισθό γιατί είναι τελωνειακοί και θέλουν 6.000 δραχμές για 10 λεπτών εργασία...εργολαβικώς! Είναι συνέταιροι του Ελληνικού Κράτους. Και θα ήταν ενδιαφέρον να τελωνειακοί στα Γιάννινα από το τσίπουρο των μικροπαραγωγών. Υπάρχουν και άλλα ακατανόητα γύρω από το τσίπουρο.

— Φορολογούν το τσίπουρο των μικροπαραγωγών, τη στιγμή που χαρίζουν 200 δισεκατομμύρια στους σπάταλους και κακοδιαχειριζόμενους Συνεταιρισμούς.

— Δεν προβλέπεται μια ποσότητα τσίπουρου για ιδιοχρηστική του μικροπαραγωγού. Για τον ίδιο, το σπίτι του, τα γιορτάσια του, τα πανηγύρια και για ένα μπουκάλι δώρο στα παιδιά του και στους φίλους του.

— Την ώρα αυτή του «Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ» και της ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, θα ήταν ένα ξεκίνημα αν αποφάσιζαν τη διάθεση στους νέους Δήμους της διαχείρισης και της είσπραξης του φόρου αυτού από νέους Δήμους, με απλές διαδικασίες, χωρίς...Τελώνες και Δικαιώματα.

— Το τσίπουρο, τα καζάνια, η τελευταία πράξη της καλλιέργειας του σταφυλιού, είναι μια παραδοσιακή τελετουργία. Όπου καλλιεργήθηκε η άμπελος, αναπτύχθηκε πολιτισμός. Το τσίπουρό μας είναι στοιχείο του λαϊκού μας πολιτισμού. Ας μη το αστυνομεύσουμε με τελωνειακούς και αστυνόμους. Θυμίζει και πολλή Τουρκοκρατία...

Κι άλλη σύσκεψη, αηδία...

Κι άλλη σύσκεψη έγινε στα Γιάννινα για τα θέματα λαθρομεταναστών Αλβανών, ασφάλειας συνόρων και τα γνωστά θέματα με την Αλβανία.

Συμμετείχαν ο υπουργός Δημ. Τάξης κ. Γ. Ρωμάς και ο Αλβανός ομόλογός του υπουργός Εσωτερικών με πολυπληθείς συνοδείες. Πάτι ακούστηκαν πολλά για λήψη μέτρων, ασφάλεια συνόρων, καταπολέμηση εγκληματικότητας και άλλα που έχουμε ακούσει πολλές φορές σε προηγούμενες συσκέψεις. Αλλά η κατάσταση δεν αλλάζει. Για έβδομο χρόνο τα πράγματα παραμένουν τα ίδια. Τίποτε δεν αλλάζει αλλά πλην του γεγονότος ότι το Πωγωνί συνεχώς απαξιώνεται! Αυτή είναι η πραγματικότητα και σε αυτό δεν υπάρχει πλέον αντίδραση από τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της Επαρχίας μας.

Γιορτή τσίπουρου

Στη Στρατινίστα κι εφέτος στις 15

Νοεμβρίου το Σάββατο και ώρα 8

έχουν τη γιορτή του τσίπουρου.

Κοφτό-πίττες-τσίπουρο και κλαρίνα

Παναγιώτης Λαππας

Μηχανές Γραφείου • Ενοικιάσεις
• Copy Center • Service

ΦΕΙΔΙΟΥ 8 10678 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 3808.382 - 3820.701 - 3302.105 - 3302.940
FAX: 3820.701 - ΦΕΙΔΙΟΥ 4 - 3841.332

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ ΜΕ ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΑ ΦΥΤΑ
ΦΥΣΗ ΣΤΟ ΓΥΑΛΙ-ΚΟΣΜΗΜΑ
ΕΙΚΟΝΕΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ-ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

SAI CREATIONS

Κατασκευές...

ΚΑΛΛΙΠΡΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΕΥΘΥΜΙΔΟΥ (εκ Μερόπης)

Μακρυγιάννη 7 (κάτω από την Ακρόπολη) ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 9242020

Ανταρτόπληκτοι

Γράφει η Αγγελική Βραζιλιώτη-Βλαχιώτη

Στην αρχή δεν είχε όνομα. Ήταν ένα ταπεινό, χωμάτινο πέρασμα, ανάμεσα από αμπέλια και αμυγδαλιές, ένα σοκάκι με λάσπη και νερολακούβες το χειμώνα, με διάσπαρτα χαλίκια, ξερόχορτα και σκόνη το καλοκαίρι.

Υάτερα, έγινε δρόμος επάνυμμος. Ονομάστηκε κατ' αρχήν Διοσίθεου Φιλίτου, εν συνεχεία Σπύρου Λάμπρου και κάποια στιγμή, αποφασίστηκε να φαρδύνει, να γίνει σημαντικός και πολυσύχναστος, με βλαπτικές συνέπειες, που τις πληρώνουμε σήμερα.

Το 1947 με '48, στον εξοχικό εκείνο δρόμο, βρήκε καταφύγιο μια μερίδα ανθρώπων, που τους έλεγαν ανταρτοπληκτούς. Κινηγημένοι από τα χωριά τους, έχοντας εγκαταλείψει αιωνία και απροετοίμαστα τις εστίες τους, στριμώχτηκαν σε πρόχειρες κατασκευές, από γρόντες και σανίδες, από τοίγκους και πασόχαρτα.

Στο σημείο που ο δρόμος συναντούσε κι έσπινγε με την πολύτη των Ιωαννίνων, η γειτονιά είχε το όνομα «ανοικισμός». Εκεί, είχε προηγηθεί η στέγασση μιας άλλης μεριδας Ελλήνων, που μέσα στα προσφυγιστάρια, είχαν αποκτήσει ευλαβικά τα εικονίσματα και τις ολοζώντανες μνήμες τους.

Να λοιπόν, που στην ίδια ευθεία, βρέθηκαν να συμπεριφέρονται αγκομαχώντας, οι πρόσφυγες και οι ανταρτοπληκτοί, για να θυμίζουν έντονα, δυο κομμάτια της ελληνικής ιστορίας, δυο κομμάτια αντικοδικά, αντικρουόμενα, τραγικά που στάζουν αίμα. Την Μικρασιατική καταστροφή από τη μια και τον ανταρτοπόλεμο, τον επανοικισμένο και εμψυμένο από την άλλη.

Και είναι χαρακτηριστικό, αυτό που πρόσφατα είτε η Βυζαντινολόγος πρύτανης της Σορβόνης, Ελένη Γλυκατζή-Αρβελέρ. Ότι στην Ελλάδα, δεν υπάρχει πανεπιστημιακή έδρα για τα Μικρασιατικά, ούτε για τον εμψυμένο. Με αποτέλεσμα, να μην διδασκονται στα σχολεία, αλλά και να μην έχουν μελετηθεί, με στόχο, όχι να θριαμβολογήσουν οι μεν και να ταπεινωθούν οι δε, αλλά με στόχο την αντικειμενική γνώση της Ιστορίας μας.

Η οικογένειά μου, τυπικό δείγμα ανταρτοπληκτικής οικογένειας (οι ανταρτοπληκτοί υπολογίζονται σε 500 χιλιάδες) κούρνιασε στον ταπεινό και ανώνυμο δρόμο. Δεν υπήρχε ηλεκτροφωτισμός, ούτε ύδρευση, οι τοίχικες σκεπές έσταζαν όταν έβρεχε, ο αέρας έβρισκε τρόπο να διαπεράσει τα πισσόχαρτα και να σφυρηλιάσει απειλητικά πάνω από τα κεφάλια μας. Η μητέρα μας ξεφώνιζε έντορα στον ύπνο της: «Μας έβαλαν Γιώργο, μας έβαλαν», που σήμαινε, «μας επιτέθηκαν με σφαίρες».

Το νερό, κουβαλημένο από μακριά, πάγωνε στις τενεκεδένιες βρύσες το χειμώνα κι έσταζε κόμπο-κόμπο, όπως ακριβώς και τα δάκρυα των γονιών μας, τις ελάχιστες φορές που λιγοψυχούσαν. Γιατί κατά κανόνα, ήταν ψυχωμένοι. Ξεπεράσαν τον εαυτό τους και ανηφόρισαν πορεία πολύποση, στρωμένη με ακαθάρια, αλλά ευλογημένη και δημιουργική.

Για να κερμίσουν τα παρατήγματα, έπρεπε πρώτα να αγοράσουν το οικοπέδο. Δουλεύοντας σκληρά στο ραφείο τους, με μαθητευόμενους από τα γύρω χωριά, με νυχτέρια και αγάνα, κατάφεραν να δώσουν την προκαταβολή. Η αγοραπωλησία, είχε βεβαίως συμφωνηθεί σε χρυσές λίρες, αφού είναι γνωστή η χρυσοφιλία εκείνων των ετών, που οι άλλες αξίες ήταν ρευστές και επίφοβες. Τότε ακριβώς, το 1953, ο Μαρκεζίνης υποτίμησε τη δραχμή. Το δολάριο από 15, έφτασε στις 30 δραχμές, οπότε και η αξία του οικοπέδου αυτονόητα διπλασιάστηκε, ενώ ο ιδιοκτήτης, δεν είχε προφανώς λόγο να συγκαταστή από την απόγνωση μιας οικογένειας ανταρτοπληκτών και απαιτήσε και την τελευταία δέκαρά...

Μέσα στο αποκορύφωμα της μάχης των γονιών μου για επιβίωση, προς το τέλος του '52, είχα κάνει και εγώ την εισόδο μου σε τούτο τον κόσμο, ένα μαρτύριο εφημερήτικο, μικροσκοπικό, μελανό και λιγνόπνο, φέρνοντας δάκρυα απελπισίας στη μητέρα μου. «Ας πεθάνει», είπε. «Έχουμε κι άλλες δυο

κοπέλες».

Όμως ο πατέρας μου δεν τρόμαξε με την προοπτική ενός ακόμη στόματος για τάισμα και ξενοχτούσε από πάνω μου, για να με διατηρεί ζεστή, καλοφασκιωμένη και βυθισμένη σε ένα παχύ στρώμα χόβλης, που ήταν οι θερμοκοιτίδα των φτωχών.

Εκείνος, ήξερε καλά να υπολογίζει την αξία της ζωής στην αληθινή της διάσταση, γιατί είχε ήδη γνωρίσει την οδμή της απώλειας. Είχε χάσει τον μικρότερο αδελφό του στην Αραχοβίτσα, εκεί που οι παλιοί είχαν να λένε, ότι Έλληνες αντάρτες, πρόδωσαν τις θέσεις των άλλων Ελλήνων στους αιμοδιψείς Γερμανούς.

Πήγε και στην επιμνημόσυνη δέηση, όταν η πολιτεία, τιμής ένεκεν, έστησε μαρμάρηνη επιτύμβια στήλη στον χώρο της μάχης και κάλεσε τους συγγενείς των πεσόντων. Είδε το όνομα γραμμένο με την Κοινοτική προφορά: Μπραζιλιώτη Ευάγγελος. Και άπλωσε το χέρι, να αγγίξει τα ανάγλυφα γράμματα, σαν να ακουμπούσε το ξανθό αγόρι των 16 χρόνων. Το ψηλό κι όμορφο, το ανήξερο και ανυποψίαστο, που έτρεξε να προσφέρει στην μεγάλη υπόθεση της Ελευθερίας του και Δικαίου, την ανόριξη της ζωής του, λες και δεν ήθελε να γνωρίσει το χειμώνα.

Κατέρρευσε ο πατέρας μου. Μέρους δεν έτρωγε. Μόνο κάπνιζε και έκλαιγε και υπέφερε. Δεν ξανάπηγε στην Αραχοβίτσα, γιατί ο πόνος ήτανε δυσβάσταχτος. Ούτε καταδέχθηκε να εξαργηθεί στη θυσία με απολαβές, να κατοχυρώσει τον αγώνα τον δικό του και του αδελφού του με έγγραφα, αποδεικτικά της προσφοράς του στην πατρίδα. Τα χρόνια περνούσαν και όλα γύρω μας άλλαζαν. Στην πρώτη δεκαετία της ζωής μου είδα να καλύπτονται μεγάλες διαδρομές προόδου, με αλματικούς ρυθμούς. Ηλεκτροφωτισμός, ύδρευση, γκρέμισμα των παραπημάτων. Ημουν παιδούλα, όταν θεμελιώθηκε το σπίτι μας. Θυμάμαι, χομογελοστά πρόσωπα εργατών, που τραγουδούσαν, κουβαλώντας στον ώμο τους τενεκεδες με το μπετόν. Θυμάμαι, μυρωδιές από τοίσιουρο, τυρί, ελιές, μπουρέκια, καβουροβρασμένους χαλβάδες, κανταίφια. Την ευλογία του παπά και το σφάξιμο του κόκορα στα θεμέλια. Το συγκρατημένο χαμόγελο του πατέρα μας, το δυνατό πλατύ γέλιο της μητέρας μας, που ήταν ζωντανή την ποδιά της και σέρβιρε σταμάτητα τα φαγητά της και την ασισιοδέξια της.

Κάποιος εργάτης πάτησε καρδί κι εκείνη αμέσως, έκαψε λάδι στο τηγάνι και το έσταξε στην πηγή του. Σφάδεξε ο άνθρωπος από τον πόνο, αλλά γλύτωσε την μόλυνση.

Εν τω μεταξύ, τα απέναντι αμπέλια, κόπηκαν σε οικόπεδα, η γειτονιά μεγάλωσε, πρωτακούστηκε η λέξη «αντιπαράρχει» και είδαμε να υψώνονται γύρω μας πολυκατοικίες. Η Σπύρου Λάμπρου διαπλάτυνθηκε, με πρώτο θέμα την βερυκοκιά μας, που την έκοψαν μαζί με την αιώρα, που είχαμε σπληνιμένη επάνω της. Ασφαλοστρώθηκε, απέκτησε εντυπωσιακό ηλεκτροφωτισμό και καθημερινά δέχονταν ειδική περιποίηση από ακουκίνη το του Δήμου, που κατάβρεχε και ακουκίζε την εντυπωσιακή λευφόρο. Σαν τελευταία καινοτομία, ήρθε και το αστικό λεωφορείο, που άρχισε να εκτελεί το δρομολόγιο «αναστάσιο-κουρμάνιο».

Τριακόσια μέτρα περίπου ψηλότερα από το σπίτι μας, η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, υλοποιούσε φιλόδοξα αναμορφωτικά πλάνα, αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής πορείας, με εμψυχωτή τον αείμνηστο Κωνσταντίνο Φρόντζο, που εμείς τα παιδιά, αρκετές φορές είχαμε συναντήσει στο χωριό του υπό κατασκευή υπαίθριου θεάτρου, όπου κάναμε τον απογευματινό μας περίπατο και είχαμε συνομιλήσει μαζί του. Μας έκανε εντύπωση η απλότητά του και το ενδιαφέρον του για όλα τα γειτονόπουλα.

Όλα γύρω εξαγιάσσονταν, με γοργό ρυθμό. Δεν είμαστε πια εξοχή, αλλά κομμάτι της πόλης. Χάθηκε ο αρκούδαρης που

Μας γράφουν

Από τον κ. Γεώργιο Πλουμιάδη καθηγητή της Ιστορίας Νεωτέρων χρόνων της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων λάβαμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητέ μου κύριε Κωστόυλα

Παρακολούθη την κοπιώδη συλλογή της μνήμης του Παγωνίου, που σας έχει πλέον ως τον σύγχρονο ερευνητή του. Είστε ιδιαίτερα αξιέπαινος, γιατί, με τα λίγα εναπομείναντα τεκμήρια και τις μικρές οικονομικές δυνατότητες, έχετε κατορθώσει να συγκεντρώσετε σημαντικά έγγραφα και να δώσετε ικανοποιητική εικόνα της περιοχής, προϋπόθεση για τη μελλοντική σύνθεση.

Υπάρχουν πάντα δυνάμεις στην ύπαιθρο, αρκεί να βρεθεί ο συντονιστής. Κρίμα, ωστόσο, που χάνονται μαρτυρίες από την αδιαφορία! Η καταγραφή είναι το πρώτο και απαραίτητο βήμα.

Με τους φιλικούς χαιρετισμούς

Γ. Πλουμιάδης

ΒΙΒΛΙΑ-ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

1. Δολιχίτικα, εφημερίδα του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Δολού Ιωαννίνων.
2. Ζήση Χρ. Δρουβή: Αυτόνομη Βόρειος Ήπειρος.
3. Βασίλη Νισαϊάκου: Απέκλει, ποιητική συλλογή.

Από τα τελευταία πανηγύρια

Το πανηγύρι του Ψηλοκάστρου

Όπως κάθε χρόνο, το χωριό μας Ψηλοκάστρο Πωγωνίου γνώρισε μιαν αξέχαστη γιορταστική ημέρα επ' ευκαιρία της εορταστικής εκδήλωσης της αδελφότητας στις 31 Αυγούστου, ένα πανηγύρι αλλοιωτικό από τα άλλα που γίνονται στην Ήπειρο που έχει κάτι το ξεχωριστό. Σ' αυτό συνετέλεσε όπως κάθε χρόνο η έμπρακτη παρουσία της αδελφότητά μας με επικεφαλής τον ακούραστο δραστήριο πρόεδρο της οποίας ως γνωστόν είναι ο τ. πρόεδρος του Σωματείου Αρτοποιών Πειραιώς κ. Πέτρος Παπαδόπουλος. Εντυπωσιακή υπήρξε η εξυπηρέτηση προς τους παριστάμενους από νέες και νέους του Ψηλοκάστρου στο πλουσιότατο γεύμα το οποίο παρέθεσε η αδελφότητα στην Πλατεία του Αγίου Αθανασίου με την ορχήστρα κ. Χαλιγιάννη και Γεωργίου Κωτοίνης. Απύθυνε χαιρετισμό ο πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Πέτρος Παπαδόπουλος. Παραβρέθηκαν ο βουλευτής κ. Απόστολος Τασούλας, ο Διότης του Πολιτικού Γραφείου κ. Αντ. Φούσα βουλευτή Ιωαννίνων, ο πρόεδρος του Συμβουλίου της επαρχίας Πωγωνίου ο κ. Τέλης Βιλάλης, η κυρία Βασιλική Μάνου τ. Πρόεδρος Ομοσπονδίας Πωγωνίου, οι Πρόεδροι Κερασόβου κ. Τρούμπουλας, Αγ. Μαρίνας ο κ. Λέλος, Δημόκορης ο κ. Φωτίου, Στρατινίστης ο κ. Λάγος, Λάβδανης και οι πρόεδροι Καστανής κ. Π. Τσεμπερής, Αετόπετρας κ. Β. Παπ-

πός, ο τ. πρόεδρος Μαυρονόμου κ. Ιωάν. Νάτσης, οι πρόεδροι Αδελφότητων της περιοχής Πωγωνίου ο τ.κ. Ευαγ. Καμπίσης, ο τ. πρόεδρος των αρτεργατών κ. Κων/νος Κουτσοθανάσης, ο κ. Σπ. Παπαϊωάννου, ο πρόεδρος Κοιν. Λίμνης Κ. Κυρίσης, οι αρτοποιοί κ. Πέτρος Παπαδόπουλος, ο κ. Τσίκας Παν. Τζούλης, ο κ. Λιάγκος, ο κ. Στ. Γάτσιος, κυρία Σοφ. Γάτσιου, Ανθ. Θεμιστοκλέους, ο κ. Γεωργίου και η εξ Αμερικής ομογενής κ. Χρήστης Ράλης Ανώτερος Δικαστής εν Ηνωμ. Πολιτειών μετά της ερετίνομου κυρίας Θάλειας και όλα τα χωριά της επαρχίας Πωγωνίου, Δελβινάκιον, Πωγωνιανή, Δολού, Σταυροσκιάδη, Μαυροβούνη, Βήσσανη, Λίμνη Παρακλάμου, Κουκουλίδης, Σιταριάς, Μαυρονόρος, Κρουνέρι, Κεράσοβον, Περιστερί, Στρατινίστα, Αγ. Μαρίνα, Καστανή, Κίσιαμα, Λάβδανη, Δημόκορη, Αετόπετρα και Λεπτοκαμάρια με επικεφαλής τον επιχειρηματία κ. Αναστάσιον Νικολαΐδη και κ. Δάσκα Σωτ.

Τέλος, με τηλεγράφημά του ο κ. υπουργός Εμπ. Ναυτιλίας κ. Σταύρος Σουμάκης, ο δικηγόρος Αριστ. Σουμάκης, ο κ. Πάνος Παυλόπουλος, τ. πρόεδρος Ομοσπ. Αρτοποιών Ελλάδος, ο κ. πρόεδρος Ομοσπ. Αρτοποιών Ελλάδος κ. Νίκος Νούσιος και πολλοί άλλοι.

Ένας παρευρεθείς Ψηλοκαστρίτης

Ο πρόεδρος
Γ. Παπαδόπουλος

χτυπούσε το ντέφι, για να χορεύει η αρκούδα του στο χωματόδρομο, σπώνοντας σινεφρο σκόνες. Το πριβιό σουσίτιο στο σχολείο, που ήταν μια κόπια γάλα με κακό, αποτελούσε ανάμνηση. Το ίδιο και ο Μηνάς, που κατέβαινε από τους Λυγιάδες για να μας πουλήσει τσαντήλες με χλωρό τυρί, που έσταζαν, φορτωμένες δεξιά κι αριστερά από τη δέλη του αλόγου του.

Ίδια παρέμειναν μονάχα τα μοιρολόγια της Πωγωνιασίας μητέρας μας, που τα τραγουδούσε και σε χαρές και σε λύπες. Τα μακρόσυρτα τραγούδια της Ξενιτειάς, που μήνηκαν και φύλισαν στις ψυχές μας, τις

μάλλαξαν και τις διαπότισαν με νοσταλγία και αγάπη για τα γονικά της. Η Βήσσανη, ήταν ο τόπος των σχολικών διακοπών μας. Το απλόχωρο, παραδοσιακό Μπενιάτικο, με την πλακοστρωμένη αυλή, τα κατώγια και τη στέρνα στην δροσερή του σάλα, με τον πετρόχτιστο φούρνο στο μεγάλο μαγειρείο του, με τη σφάια και τις όμορφες βαθυλούτες υπολοιπόμενες στην εσωτερική του σκάλα. Εκεί, μας καλωσόριζαν, ο ασπιδόρ παππούς Γιώργης Παπάς και η γλυκύτατη γιαγιά Αγγελική, το γένος Μπέη, που ήταν γεννημένη στην Αττάλεια της Μικρασίας. Πολυταξιδεμένη, πολύπαθη Ήπειρος...

Το χωριό μου

Χωριό μου χωριουδάκι μου
πανεμόρφο χωριό μου
τη νιότη μου εσκλάβωσες
κι αυτόν τον λογισμό μου.

Γεννήθηκα στο χώμα σου
μέσα στην αγκαλιά σου
μεγάλωσα πανευτυχής
από την ευωδιά σου

Χρόνια σ' αγάπησα πολύ,
σουδωσα την καρδιά μου
με την ελπίδα πως κι εσύ
θα είσαι παρηγοριά μου.

Όλα τριγύρω μου κραίνουν
μου γλυκοτραγουδούσαν
και κείνα που 'χανε ψυχή
και τ' άψυχα μιλούσαν.

Άνθρωποι του χωριού φτωχοί
της ξενιτιάς φερμένοι
με αγάπη τρώγαμε ψωμί
περισ' αγαπημένοι.

Περήφανοι για τ' όνομα
κληρονομιά μεγάλη
μας ζήλευαν οι γύρω μας
για τα πολλά μας καλά.

Βασιλοβούνι το είπαν
οι πρώτοι αρχοντάδες
Τσαρπανά το βάφτισαν
μετ' έπειτα οι αγάδες.

Στα χρόνια μας το βρήκαμε
Βασιλικό κι αρχοντοχώρι
πούρχονταν γρόσια και φλωριά
και χτίζαν οι μαστόροι.

Χαρά Θεού στον τόπο μας
στα υποστατικά μας
γρόσια γεμίζουν τα πουγγιά
από την Ξενιτιά μας.

Ονομαστά τα κάστανα
που βγαίνουν στο χωριό μας
κι όλοι διαλαλούσαν
για το νοικοκυριό μας

Μεγάλοι βγήκαν και τρανοί
και ξακουστοί της χώρας
κι όλους τους εξεπέρασε
ΕΝΑΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ.

Χριστιανοσύνης άγγελος
κατήγγασε τον κόσμο
κι έδωσε ελπίδα στο ντουινιά
παρηγοριά και διόσμο.

Οι δημογέροντες κι αυτοί
το σεβασμό σκορπούσαν
κι εύρισκαν τρόπο όλοι μαζί
ομόνοιαστά να ζούσαν.

Χωριό μου χωριουδάκι μου
σουδωσα την καρδιά μου
σε σε είπα τον πόνο μου
σε σε και τη χαρά μου

Μα τώρα όλα αλάξανε
η ερημιά φουντώνει
φόβοι και πίκρα και καημός
ολιμερίς μας ζώνει.

Πούναι τώρα τα καλά σου
πούναι η ομορφιά σου
χωριό μου χωριουδάκι μου
πούναι η αγκαλιά σου

Ο γκιόννης εβουβάθηκε
για να μας νανουρίζει
και η κουκουβάγια χάθηκε
τις νύχτες να γυρίζει.

Οι ρούγκες γύρω κλείσανε
τα διάσελα στενέψαν
ζιγρές οι κήποι γέμισαν
και τα πουλιά μισέψαν.

Οι πέτρες τώρα δεν μιλούν
τα δένδρα σιγοκλαίνε
και τα πολλά προβλήματα
νυχθημερόν μας καίνε.

Αφήστε με εκκλησιάκι μου
σχολιά μου και ραχούλια
να κλάψω εδώ τα ντέρτια μου
στης λίπας τα πεζούλια.

Ψάχνω να βρω το βότανο
της λησμονιάς χορτάρι
για να ξεχάσω στο χωριό
πως ζούσε παλικάρι.

Βασιλικό
Παναγιώτης Κύρκος

Διαμαρτυρία

Από τον πρόεδρο της Κοινότητας Καστανής στάλθηκε η παρακάτω ανοικτή επιστολή στον υπουργό Δημόσιας Διοίκησης και κοινοποιήθηκε σε πολλούς αποδέκτες.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Εξοχότατε

Ως πρόεδρος της Επιμεθερίου κοινότητας Καστανής, της επαρχίας Πωγωνίου του Νομού Ιωαννίνων, ενεργών κατόπιν ομοφώνου εντολής του Κοινοτικού μας Συμβουλίου, σας αναφέρω τα εξής:

1. Κατά τον παρελθόντα μήνα Ιούνιο υπεβάλαμε αρμοδίως ένστατη κατά της απόφασης της οικείας επιτροπής του Νομού για την συγκρότηση Δήμου Κασταβιάς με έδρα τα Κτίσματα.

Την ένστασή μας συνόδευε πρόταση περί ίδρυσης Δήμου Λάκκας Πωγωνίου (γνωστής ιστορικής γεωγραφικής ενότητας) με έδρα την Καστανή. Αντίγραφο της ένστασης σας επανυπεβάλλουμε συνημμένως στην παρούσα.

2. Την πρότασή μας υποστηρίζαμε με συνυπεβαλλόμενα στοιχεία αποτελούσαν σεβαστά σε όγκο φάκελο και με κεφάλαια όπως:

- α. Χάρτης με οδικές λεπτομέρειες
- β. Βραβεύσεις κρατικές
- γ. Ιστορικά του Σχολείου κατά την Τουρκοκρατία και νεώτερους χρόνους

δ. Ιστορικά Μαθητικού Οικοτροφείου ιδρυθέντος και εξοπλισθέντος με έξοδα της στην Αθήνα, Αδελφότητας

ε. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας (Ιστορικό-Γνώμη ειδικού)

στ. Υπηρεσία καθαριότητας (απορριματοφόρο-κάδοι-χλωματερή)

ζ. Συνέδριο πολυμελή λαβόντα χώρα στις εγκαταστάσεις μας

3. Τον όλο φάκελο υπεβάλαμε κατά τον αυτό μήνα στο υπουργείο σας με γνωστό σε σας πρόσωπο, το οποίο τον επέδωσε στον αρμόδιο επι του θέματος ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ από το οποίο ελήφθη, σύμφωνα με την εντολή μας, «αντικειμενική εξέταση του ζητήματος».

Κατά την επίδοσή του φακέλου, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι η πρόταση περί συγκρότησης Δήμου Κασταβιάς με την ορισθείσα έδρα, υπέκρυπτε σκανδαλώδη εύνοια προς πρόσωπο. Ομοίως φάκελος δια του αυτού προσώπου, κατατέθηκε και στο υπουργικό σας γραφείο, απλώς προς ενημέρωσή.

4. Η πρότασή μας περί ίδρυσης Δήμου Λάκκας Πωγωνίου βρήκε απήχηση στις Αδελφότητες των χωριών μας στην Αθήνα, οι οποίες κατά τον μήνα Σεπτέμβριο σας υπέβαλαν ομαδικό αίτημα. Άρα έχει ζητηθεί συναινετική συνένωση.

5. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

6. Δεκάτι όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

7. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

8. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

9. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

10. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

11. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

12. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

13. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

14. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

15. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

16. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

17. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

18. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

19. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

20. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

21. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

22. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

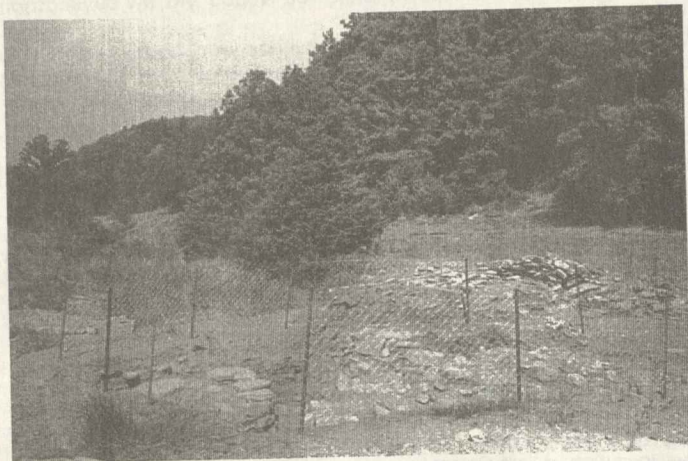
23. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

24. Τελικά όμως αυτό έπεσε στο κενό. Η υπαγωγή της γεωγραφικής ενότητας που λέγεται Λάκκα Πωγωνίου στο Δήμο Δελβινάκιου δεν κρίνεται επωφελής ένεκα των αποστάσεων και της εδαφολογικής διαμόρφωσης. Επί του θέματος δεν επεκτεινόμαστε για να ακουστεί η φωνή μας συνημμένη.

Η πολιτιστική μας κληρονομιά

Σε άλλη σελίδα της εφημερίδας μας καταχωρούμε προσωπική έκκληση του αρχαιολόγου κ. Ηλία Ανδρέου για την προστασία των ανασκαφέντων αρχαιο-

Οι κτηνοτρόφοι που έχουν τα ζώα τους στην περιοχή και τα οποία κατά κύριο λόγο καταστρέφουν περιφράξεις και ανασκαφές, πρέπει να γίνουν

λογικών χώρων οι οποίοι είναι περιφραγμένοι. Τα ευρήματα των ανασκαφών που ενεργεί ο αρχαιολόγος κ. Ηλίας Ανδρέου από το 1979 στην περιοχή της άνω κοιλάδας του Γορμού αναδεικνύουν την ιστορία του τόπου και ως εκ τούτου αποτελούν ανεκτίμητη πολιτιστική κληρονομιά για το Πωγώνι και την Ελλάδα. Είναι χρέος μας να τα διαφυλάξουμε τώρα που βγήκαν στην επιφάνεια όπως τα φύλαξε η γη μας, το χώμα, ο τόπος μας τρεις χιλιάδες χρόνια και τα σεβάστηκε.

συμμέτοχοι και να αντιληφθούν και εκείνοι την σπουδαιότητα των χώρων για την περιοχή μας και να βοηθήσουν στην προστασία τους. Και οι Κοινότητες να εντάξουν στις φροντίδες τους για την κοινοτική τους περιοχή και τους περιφραγμένους αρχαιολογικούς χώρους που είναι το πιο σπουδαίο τους απόκτημα και το οποίο δίνει οντότητα, πολιτισμική παρουσία και προβολή. Η πολιτισμική μας κληρονομιά χρειάζεται την προστασία όλων μας. Και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνούμε.

Το Ξηρόβαλτο τιμά τους πεσόντες 1940-49

Το Ξηρόβαλτο, το μικρό αυτό χωριουδάκι της επαρχίας μας, στην τραγική περίοδο της πρόσφατης ιστορίας 1940-49, είχε το δικό τους μερίδιο θυσίας σε ανθρώπινες ψυχές. Επτά άτομα έχασαν τη ζωή τους. Τρία σκοτώθηκαν, υπηρετώντας την πατρίδα και τέσσερα χάθηκαν στην εμφυλιοπολεμική σύρραξη. Τα θύματα αυτά ήταν: οι αδελφοί Γιάννης και Παναγιώτης Χρ. Παππάς, ο Παναγιώτης Βασιλ. Τσιάνης, η Λευκοθέα Παππά-Μάρκου, οι Ελένη και Πολυξένη (μόνα και κόρη), Βασίλ. Φακατσέλη και τέλος ο Σπύρος Χρ. Παππάς-Τσίτος. Η Αδελφότητα του χωριού, τιμώντας τη μνήμη τους, έστησε ένα επιτάφιο μνημείο στη μαγευτική και απέραντη πλατεία του Αγ. Νικολάου.

Το έργο αυτό, σωστό κομψοτέχνημα, το δούλεψε με κέφι και μεράκι. Ο μάστορας της πέτρας Γιάννης Θεοφ. Μαντέλλος από την Επισκοπή, που εδώ και έξι χρόνια περίπου είναι εγκατεστημένος στο Ξηρόβαλτο.

Η τοποθέτηση του μνημείου στον πιο πάνω χώρο δίνει αρμονικά και αρχιτεκτονικά με το όλο φυσικό περιβάλλον, αφού εκεί βρίσκονται και τα άλλα μνημεία του χωριού, όπως η

Εκκλησία, το κοιμητήριο, το Σχολείο με τις αυλές του και με τους παιδότοπους και οι γέριες βελανιδιές, τα αιωνόβια αυτά δέντρα που η ηλικία τους

μπορεί να φθάνει και τα 500 χρόνια.

Όλα αυτά σήμερα στέκονται σιωπηλά σαν ακοίμητοι φρουροί, θυμίζοντας έτσι στον διαβάτη, ότι εδώ κάποτε υπήρχε ζωή, υπήρχε κάποιο παρελθόν.

Κ.Ζ.Φ.

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ

- Η λίμνη Ζαχαβίνα είναι πράγματι ένα στολίδι του Πωγωνήσιου περιβάλλοντος. Μνημείο της φύσης.
- Ποιός επέτρεψε και σε ένα τμήμα της όχθης έγινε μπάζωμα με χώματα από τις εκσκαφές του δρόμου;
- Πού είναι οι «αγωνιζόμενοι» για τη...σωτηρία της λίμνης;
- Τα υπεραιωνόβια δένδρα θεωρούνται μνημεία της φύσης και προστατεύονται από την Νομοθεσία.
- Ποιός επέτρεψε και κόπικαν δένδρα δρυός διαμέτρου 80-100 εκατοστών του μέτρου δηλαδή υπεραιωνόβια;
- Στην πάνω κοιλάδα του Γορμού που είναι ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας της φύσης «NATURA 2000» γίνεται εκτεταμένη λαθροϋλοτομία.
- Δεν υπάρχει αρμόδιος για την προστασία και την εφαρμογή των νόμων;
- Γίναμε...Αλβανία!
- Ποιότητα ζωής και περιβάλλον πάνε πακέτο. Και αυτό έγινε αυτονόητο.
- Και αυτό πρέπει να το αντιληφθούν και κείνοι που ζουν γύρω από τα πολυάριθμα καρβουνιάρικα.
- Η καπνιά, η στάχτη και η μπόχα που αναπνέουν υποβαθμίζει τη ζωή.
- Και αυτό είναι αυτονόητο.
- Το πρόβλημα των σκουπιδιών μεγαλώνει στα χωριά μας. Σε μερικά χωριά γύρω και κοντά στα χωριά έγιναν αποχρυστικοί.
- Δεν είναι μόνο θέμα κοινοτήτων ή...Νέων Δήμων. Είναι θέμα όλων μας και προπαντός αλληλοσεβασμού και αυτογνωσίας.
- Κάποτε το Πωγώνι ήταν γεμάτο ζαρκάδια και αγριόγαιδα. Το πλουσιότερο σε πανίδα περιβάλλον.
- Σήμερα εξαφανίστηκαν και οι τσάμπες. Φτώχνη ο τόπος μας, φτωχίναμε και μεις.
- Στο Ζαγόρι δεν επιτρέπονται τα καρβουνιάρικα.
- Εκεί ξέχρουν να προστατεύουν το περιβάλλον και τον τουρισμό τους.
- ΝΑΙ. Και τον τουρισμό τους! Και την ανάπτυξη!
- Αυτήν που τσαμπουνάμε εμείς θεωρητικά στα συνέδρια, τις ημερίδες, στο Συμβούλιο περιοχής και στους...καφεενέδες!

Κ.Χ.Κ.

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Καστάνης

Σε νέο χώρο, που διαμορφώθηκε με ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LEADER I, τοποθετήθηκαν τα εκθέματα της συλλογής Φυσικής Ιστορίας της Καστάνης. Η συλλογή πλουτίστηκε με νέα κομμάτια και αποτελεί πράγματι ένα από τα καλύτερα επαρχιακά μουσεία φυσικής ιστορίας. Πρέπει όμως να ομολογήσουμε πως μετά τον εντυπωσιασμό από μια επίσκεψη ο Πωγωνήσιος αισθάνεται πικρία και λύπη γιατί διαπιστώνει πόσο φτώχνη το φυσικό περιβάλλον από την εξαφάνιση ειδών τα οποία κάποτε το έκαναν πλούσιο και όμορφο. Γιαυτό το λόγο συνιστούμε σε κάθε Πωγωνήσιο να το επισκεφθεί και να το μελετήσει. Κάποιος Καστανιανίτης θα τον ξεναγήσει και θα του δώσει κάθε χρήσιμη πληροφορία...

Η ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ - ΚΑΒΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΚΩΣΤΟΥΛΑ
 Παλαιολόγου 4-Ιωάννινα, Τηλ. 27.097
 Για τις γιορτές, πανηγύρια και κάθε μέρα
 ποτά και κρασιά σε πλούσια συλλογή